

het gebruik van een stok, links- en rechtshandigheid, het schrift, waarzeggerij en meer ter sprake.

Het boekje heeft waarde voor iederen geneesheer, mede omdat het een meer algemeen dan een in het bijzonder orthopaedisch karakter draagt. Het verdiept het inzicht in den arm en den mensch als geheel en de beteekenis van dezen belangrijken schakel in een natuurlijke en maatschappelijke keten.

W. F. J. MILATZ.

A. B. MARFAN, *Le Diagnostic des Angines aiguës*, „*Médecine et Chirurgie Pratiques*”, MASSON et Cie, Paris, 87 bladzijden. Prijs: 10 frs.

In dit kleine en in verband met de bedoeling van bovengenoemde reeks, bondig en nauw aan de eischen der practijk zich aansluitende boekje, vindt men vele nuttige wenken, bijzonderheden en korte beschrijvingen van enkele tot verwarring aanleiding gevende ziektebeelden van meer of minder vast omschreven clinische beteekenis, vrijwel uitsluitend beantwoordend aan den titel, beperkt tot de behoeften eener onmiddellijke diagnosestelling.

Reeds bij de eerste bladzijden bemerkt men, dat hier een voortreffelijk en zeer ervaren clinicus aan het woord is; zoowel in de overzichtelijke indeeling der stof, als in de „begrenzing toont zich de meester”. Hoofddoel van het werkje is, het zoo mogelijk op het eerste gezicht stellen der diagnose „Diphtherie” met als gevolg het al of niet onverwijld inspuiten van serum, vóórdat het toch noodzakelijke bacteriologische onderzoek de diagnose heeft bevestigd. Misschien zullen verscheidenen de hoofdstelling niet geheel onderschrijven, dat een primitieve pseudomembraneuse angina, bijna altijd „diphtherisch” is, en dat zulke anginae, niet hierop berustende, „buitengewone” uitzonderingen zijn. Met primitief bedoelt de schrijver die anginae, welke niet in verband staan met roodvonk, syphilis, tonsillair absces en operatief of caustisch ingrijpen. Echte pseudomembraanvorming door streptococcen of althans zonder diphtheriebacillen, buiten de vier genoemde aandoeningen zich ook in het verdere beloop van diphtherie onderscheidende, schijnt toch niet zóó zeldzaam. Misschien is dit een quaestie van milieu. Van het oogenblikkelijk therapeutisch handelen doet dit evenwel niet af.

Hoe dit echter zij, de heldere beschrijving der verschillende verwarrende toestanden geeft den practicus, die een seruminspuiting niet wil verzuimen, doch wien ook een niet geheel verantwoorde inspuiting niet onverschillig is, richtsnoeren, die zeker waard zijn in acht genomen te worden.

Dat men de keel van jonge kinderen en zuigelingen het beste en omzichtigste inspecteert door het opwekken van de braakreflex, is een wenk, die zeker wel eens herhaald mag worden en evenzoo, dat bij deze patiëntjes de diphtherie der fauces bijna nooit voorkomt, doch dat de plaatselijke uiting het slijmvlies van neus, pharynx, middenoor, evenals huid en navelwond treft.

J. A. P. DE BRUYN,